

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 481/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, zastúpených JUDr. Vladimírom Štrbikom, advokátom, Námestie slobody 22, Prievidza, proti uzneseniu Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C 22/2017 zo 4. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 30. júna 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 22/2017 zo 4. júna 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovatelia zároveň žiadajú zrušiť napadnuté uznesenie a domáhajú sa priznania náhrady škody v sume 623,14 eur a náhrady trov konania v sume 325,42 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že otec sťažovateľov ■■■■■ vystupoval v spore vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 22/2017 ako žalovaný 1. Rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 22/2017-173 zo 7. marca 2019 bolo rozhodnuté, že sporná nehnuteľnosť (zapísaná ako vlastníctvo žalovaného 1) bola vo vlastníctve inej fyzickej osoby ku dňu jej smrti, a preto patrí do dedičstva po tejto nebohej osobe (výrok I). Žalobkyniam nebola priznaná náhrada trov konania (výrok II) a zároveň žalovaní 1 až 5 boli zaviazaní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy štátu v sume 4,62 eur (výrok III). Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie žalovaný 1 proti všetkým jeho výrokom a žalobkyne proti výroku o nepriznaní náhrady trov konania. Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 19 Co 118/2019 z 28. mája 2020 boli potvrdené výroky I a III rozsudku okresného súdu. Vo výroku II bol rozsudok zmenený tak, že

žalobkyniam bol priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v celom rozsahu a nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu proti žalovanému 1.

3. Uznesením č. k. 11 C 22/2017-314 z 9. septembra 2020 rozhodol okresný súd o pokračovaní v konaní so sťažovateľmi ako dedičmi po žalovanom 1 podľa § 63 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Okresný súd uviedol, že otec sťažovateľov zomrel 8. novembra 2019, t. j. po začatí predmetného konania. Uznesením okresného súdu č. k. 12 D 147/2019, Dnot 326/2019 z 18. mája 2020 (ďalej len „rozhodnutie o dedičstve“) bola schválená dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva, na základe ktorej majetok a záväzky po poručiteľovi nadobudli sťažovatelia.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 11 C 22/2017-322 z 11. novembra 2020 (vydaným vyšším súdnym úradníkom) boli sťažovatelia zaviazaní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyniam náhradu trov konania v celkovej sume 623,14 eur pozostávajúcu z trov prvoinštančného konania v sume 485,47 eur a trov odvolacieho konania v sume 137,67 eur. Proti uzneseniu okresného súdu z 11. novembra 2020 sťažovatelia podali sťažnosť, ktorá bola zamietnutá napadnutým uznesením (vydaným sudcom).

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. V ústavnej sťažnosti sťažovatelia uviedli, že v priebehu odvolacieho konania ich otec zomrel, čím podľa § 60 a nasl. CSP stratil procesnú subjektivitu. Ďalej sťažovatelia uviedli, že o predmetnom konaní, v ktorom ich otec mal postavenie žalovaného 1, nemali žiadnu vedomosť a oni ako účastníci konania v predmetnom konaní nevystupovali. Po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej a nároku na náhradu trov konania, ktoré nastali po právoplatnom rozhodnutí o dedičstve, boli dodatočne určení ako dedičia a pribratí do konania, čo je v rozpore s Civilným sporovým poriadkom a ústavou garantovanými právami. Podľa sťažovateľov *„procesné skutočnosti nastali smrťou účastníka konania v priebehu odvolacieho konania... Táto skutočnosť má z hľadiska procesného za následok stratu spôsobilosti byť účastníkom konania. Smrťou účastníka konania dochádza podľa hmotného práva k zániku právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide... V danej veci rozhodne pasívna legitímácia absentuje a tak isto došlo k zániku našej pasívnej legitímácie ako dedičov.“* Podľa názoru sťažovateľov preto okresný súd postupoval retroaktívne, nerešpektoval právoplatné súdne rozhodnutia, nesprávne ich interpretoval a *„určil účelnosť zákonných ustanovení, ktoré nesprávne zamieňa, čím dochádza k poškodzovaniu dotknutých subjektov na právach vyplývajúcich z právoplatných súdnych rozhodnutí.“*

III.

K obsahu v bode 1 označených práv sťažovateľov

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

7. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9. K otázke vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru sa ústavný súd vyjadril, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

10. Do obsahu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

11. Súčasťou obsahu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Vychádzajúc aj z doktríny minimalizácie zásahov ústavného súdu do činnosti orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 303/04, III. ÚS 770/2016), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnych súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu.

14. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie všeobecného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe takú intenzitu, ktorá zakladá možnosť porušenia základných práv a slobôd, a to bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania (negatívne) dotknúť. Z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho rozhodovania podľa názoru ústavného súdu takéto pochybenie nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať mu takú istú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietky pochybenia v procesnom postupe všeobecného súdu vedúcom k rozhodnutiu vo veci samej (m. m. III. ÚS 537/2015).

15. Pri tomto rozhodovaní ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritorne preskúma iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú

sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

16. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd skúmal existenciu vzťahu medzi námietkami sťažovateľov, tvrdeným zásahom do ich práv a obsahom napadnutého uznesenia okresného súdu. Ústavný súd podotýka, že text ústavnej sťažnosti je v zásade len zhrnutím priebehu konania pred všeobecnými súdmi a rekapituláciou sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Sťažovatelia namietajú, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu ich v bode 1 uvedených práv z dôvodov uvedených v bode 5. Podľa názoru ústavného súdu však nevyplýva z obsahu ústavnej sťažnosti žiadna ústavnoprávna argumentácia, ktorá by vecne polemizovala s právnymi závermi odôvodnenia napadnutého uznesenia a spochybnila jeho ústavný základ.

17. Za takejto situácie sa ústavný súd oboznámil s napadnutým uznesením, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi v bode 1 označených článkov ústavy, listiny a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta, a to v rozsahu naznačenom v bodoch 10 a 11. Inými slovami, ústavný súd posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

18. Okresný súd v dôvodoch uznesenia uviedol, že bol povinný rozhodnúť o výške trov konania vzhľadom na rozsudok krajského súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania v prospech žalobkyní. Okresný súd preto vec (v tomto procesnom štádiu) prejednal s dedičmi žalovaného 1 ako jeho právnymi nástupcami. Zároveň bol povinný prihliadnúť na to, že podľa § 470 ods. 2 Občianskeho zákonníka títo zodpovedajú za dlh poručiteľa len podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli k celému dedičstvu (v tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 MCdo 18/2009 z 22. júla 2010). Sťažovatelia dedičstvo neodmietli, práve naopak, uzavreli dedičskú dohodu, na základe ktorej sa stali právnymi nástupcami žalovaného 1, čím im vznikla povinnosť nahradiť trovy konania žalobkyniam. U fyzickej osoby k právnemu nástupníctvu dochádza smrťou poručiteľa, pričom na dediča/dedičov prechádzajú zásadne všetky práva a povinnosti poručiteľa (neprechádzajú iba tie, ktoré smrťou zanikajú alebo prechádzajú na ďalšie subjekty inak ako podľa dedičského práva). Predmetom dedičského nástupníctva sú preto nielen práva, ale aj povinnosti, t. j. poručiťove dlhy.

19. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd nemohol vyhodnotiť argumentáciu sťažovateľov ako spôsobilú spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. Právne závery sudcu okresného súdu nevykazujú znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

20. Je zrejmé, že sťažovatelia polemizujú s právnym záverom zákonného sudcu okresného súdu, ktorý sa nestotožnil s ich argumentom, že v dôsledku smrti ich právneho predchodcu došlo k zániku právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide, a preto ani oni neboli pasívne vecne legitimovaní v konaní pred okresným súdom. Ústavný súd rozumie nespokojnosti sťažovateľov s výrokom napadnutého uznesenia, ktorým boli zaviazaní na náhradu trov sporu, ktorého sa nezúčastnili ako sporové strany. Na tomto mieste však považuje za potrebné pripomenúť, že podľa § 262 ods. 1 a 2 CSP je rozhodovanie o trovách konania dvojfázové. Rozhodnutie o výške trov konania, ktorým je

v konečnom dôsledku aj napadnuté uznesenie, je totiž iba nevyhnutným procesnoprávnym následkom predchádzajúceho právoplatného rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania.

21. V tejto súvislosti treba skonštatovať, že námietky sťažovateľov v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, podobne ako ani v ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu (sudcu) nemajú žiadnu vecnú súvislosť s rozhodovaním o výške trov, pri ktorom súd spravidla posudzuje účelnosť trov, ktoré vznikli tej sporovej strane, ktorej sa nárok na náhradu trov priznal. Sťažovatelia nenamietali prípadnú neúčelnosť či nedôvodnosť priznaných trov konania žalobkyniam, a preto sudca okresného súdu v tomto smere nemohol rozhodnúť inak ako zamietnutím sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške trov.

22. Úlohou sudcu okresného súdu pri prieskume rozhodnutia o výške trov v napadnutom rozhodnutí nebolo opakovane posudzovať otázku nároku na náhradu trov konania, a preto rovnako ani predmetom posúdenia ústavného súdu v tomto konaní nie je a nemôže byť právny základ povinnosti sťažovateľov zaplatiť trovy. Ten vyplýva z právoplatného rozhodnutia krajského súdu o nároku na náhradu trov konania (druhý a tretí výrok rozsudku krajského súdu), resp. z uznesenia okresného súdu z 9. septembra 2020, ktorým bolo rozhodnuté o pokračovaní v konaní so sťažovateľmi.

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia mali možnosť účinne sa brániť proti rozhodnutiu o nároku na náhradu trov konania. Podľa ich tvrdenia im bol spoločne s uznesením o trovách doručený rozsudok krajského súdu, ktorým bol žalobkyniam priznaný proti právnomu predchodcovi sťažovateľov nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania. Proti rozsudku krajského súdu mali sťažovatelia možnosť podať dovolanie, pričom ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že tak neurobili. Dovolanie mohli sťažovatelia smerovať proti rozsudku krajského súdu ako celku prinajmenšom z dôvodu podľa § 420 písm. b) CSP, pretože je úplne evidentné, že odvolací súd konal s právnym predchodcom sťažovateľov, ktorý pred jeho rozhodnutím stratil procesnú subjektivitu (zomrel 8. novembra 2019). Zároveň ústavný súd v minulosti zaujal názor k otázke možnosti napadnúť dovolaním samostatne iba výrok o nároku na náhradu trov konania (uznesenie č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 publikované pod č. 74 v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom bolo okrem iného vyslovené, že ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd končí rozhodovanie o tejto otázke, ktoré tak možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Z uvedeného vyplýva, že aj vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania samostatne sťažovatelia disponovali účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý nevyčerpali (m. m. I. ÚS 300/2020).

24. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľov tiež poznamenáva, že nie je možné základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09). Podstatou je, aby postup orgánu verejnej moci bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

25. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej

moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

26. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou domáhajú aj náhrady škody proti okresnému súdu. Takáto požiadavka sťažovateľov nemá oporu v zákone o ústavnom súde. Ak sa sťažovatelia domnievajú, že rozhodnutím alebo postupom všeobecných súdov im bola spôsobená škoda (a tým došlo k zásahu do ich základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy), majú možnosť, ale i povinnosť pred podaním ústavnej sťažnosti vyčerpať všetky dostupné účinné právne prostriedky na ochranu označeného základného práva (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Tieto prostriedky sú upravené v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

27. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

28. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ich ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. októbra 2021

Libor DUEA
predseda senátu